

Ograniczenia i zakazy związane z przywozem i wywozem z Unii Europejskiej okazów roślin i zwierząt gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska - CITES)

Postanowienia Konwencji Waszyngtońskiej od dnia 1 maja 2004 r. są realizowane na podstawie rozporządzeń Unii Europejskiej*

Co nazywamy okazem ?

Okazem w myśl przepisów jest - **każde zwierzę lub roślina** (gatunku chronionego), **żywe lub martwe**, **każda jego część lub produkt pochodny**, zawarty w innych towarach lub nie oraz **wszelkie inne towary, które zgodnie z dołączonym dokumentem, opakowaniem lub oznakowaniem lub etykietą**, lub wszelkimi innymi okolicznościami **mają zawierać lub zawierają części lub produkty pochodne zwierząt lub roślin należących do tych gatunków**, chyba że na podstawie wyraźnego wyłączenia takie części lub produkty pochodne nie podlegają przepisom niniejszego rozporządzenia lub przepisom odnoszącym się do załącznika, w którym dane gatunki są wymienione, poprzez wskazanie odnośnie do tego w przedmiotowych załącznikach - art. 2 lit. t rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97*¹).

Lista gatunków które podlegają ochronie została zawarta w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1332/2005 *³

Czyli w myśl rozporządzenia Rady (WE) Nr 338/97 okazem będą między innymi :

- żywe rośliny i zwierzęta,
- wypchane zwierzęta i trofea myśliwskie,
- wyroby z kości, rogów, zębów zwierząt (kość słoniowa),
- naszyjniki, pierścionki i inne wyroby które zawierają części roślin i zwierząt chronionych,
- torebki, buty, portfele, paski do spodni wykonane ze skór węży, krokodyli, waranów itp.,
- lekarstwa zawierające sproszkowane fragmenty zwierząt lub roślin (tzw. medycyna orientalna),

Przywóz lub wywóz takich okazów **jest zabroniony** jeżeli nie zostały spełnione odpowiednie warunki, czyli osoba która przewozi takie okazy, nie posiada odpowiednich zezwoleń lub świadectw – potocznie nazywanych **dokumentami CITES**.

Jakie gatunki są zagrożone wyginięciem ?

Gatunków zagrożonych wyginięciem, ujętych na specjalnych listach *³, jest około 30 tys., z czego około 10 tysięcy to zwierzęta. Poniżej wskazano grupy zwierząt i roślin, które zostały objęte kompleksową ochroną (wszystkie gatunki zwierząt lub roślin z tych grup są objęte ochroną). Są to również gatunki, z których najczęściej wykonywane są różnego rodzaju pamiątki sprzedawane turystom w czasie wycieczek zagranicznych, a na **przywóz, których niezbędne jest posiadanie odpowiednich dokumentów**.

GRUPY GATUNKÓW	przykładowe OKAZY
krokodyle	torebki, paski, buty, okazy wypchane
warany	torebki, buty, paski, okazy wypchane
węże należące do duszycieli– np. pytony, boa, anakondy	torebki, buty, paski, spodnie, kurtki
korale rafotwórcze	kawałki rafy koralowej oraz wyroby wykonane z koralowców
przydacznie – małże z oceanów i mórz tropikalnych	muszle i wyroby z nich
dzikie koty – np. lamparty, oceloty, rysie, lwy, gepardy, tygrysy	wyroby wykonane z ich skór i kości, trofea myśliwskie, medycyna dalekiego wschodu
niedźwiedzie	skóry, czaszki, trofea myśliwskie, medycyna dalekiego wschodu
papugi (wyjątkiem jest nierozłączka czerwono-czarna, papużka falista i nimfa, które nie są objęte ochronią).	żywe okazy jako zwierzęta hodowane w domach, jaja, pióra, okazy wypchane
ptaki drapieżne (z wyjątkiem 4 gatunków urubu /sępników/ – należących do rodziny kondorowatych)	pióra, jaja, wypchane okazy, żywe okazy do celów sokolnictwa
wszystkie jesiostrokształtne, czyli np. jesiotry z których pochodzi kawior	kawior
Storczyki, kaktusy, wilczomlecze a także niektóre rośliny owadożerne	żywe rośliny, bulwy, cebulki

Dlaczego gatunki giną i dlaczego są umieszczone na listach, których wywóz i przywóz jest zabroniony bez odpowiednich dokumentów ?

Takie zwierzęta jak krokodyle, węże czy warany są zagrożone m.in. z powodu popytu na wyroby wykonywane z ich skór. Turysta, który wyjeżdża na wycieczkę stykając się z wystawianymi „pamiątkami” odnosi wrażenie, że wykonywanie takich wyrobów jest tradycyjną czynnością miejscowej ludności, a ich wyrób jest legalny i kontrolowany. Tak było najprawdopodobniej kiedyś, kiedy takie rzeczy były wykonywane wyłącznie na potrzeby mieszkańców danego regionu. Dzisiaj zwierzęta giną tysiącami, zabijane na potrzeby ruchu turystycznego. Zwierzęta te najczęściej są pozyskiwane z naturalnego środowiska ponieważ taka forma czerpania korzyści jest formą najprostszą i najtańszą.

Tak więc w stosunku do określonych gatunków to ruch turystyczny i popyt na tego typu wyroby doprowadził do zagrożenia ich istnienia.

Wyjeżdżając na wakacje pamiętajmy o tym.

Nie kupujmy podczas wycieczek zagranicznych pamiątek wykonanych ze zwierząt.

Zakaz, o którym mowa powyżej, dotyczy przywozu lub wywozu bez odpowiednich dokumentów.

Jak uzyskać odpowiednie dokumenty.

Gatunki zagrożone wyginięciem zostały umieszczone w grupach, – **A, B, C i D.**

Przywóz okazów na teren Unii Europejskiej.

Grupa A zawiera gatunki najbardziej zagrożone wyginięciem i na ich przywóz zezwolenia wydaje się sporadycznie, a obrót nimi jest pod ścisłą kontrolą. Osoba decydująca się na przywóz na terytorium Unii Europejskiej okazu z grupy A musi uzyskać komplet dokumentów. Komplet ten składa się z zezwolenia importowego (wydanego w pierwszej kolejności przez organ administracyjny Konwencji Waszyngtońskiej** kraju, do którego ma być przywieziony okaz), oraz zezwolenia eksportowego lub świadectwa reeksportu (które wydawane jest, w drugiej kolejności, przez organ administracyjny Konwencji Waszyngtońskiej państwa z którego ma nastąpić wywóz okazu).

Grupa B – są to gatunki, które nie są tak zagrożone jak gatunki z grupy A lecz mogą stać się takimi jeżeli ich obrót nie będzie kontrolowany.

Aby uzyskać odpowiednie zezwolenie na przywóz do Unii Europejskiej okazów gatunków z grupy B, należy uzyskać odpowiednie zezwolenie eksportowe lub świadectwo reeksportu z kraju, z którego okaz jest wywożony, a następnie, przed przywozem okazu, uzyskać zezwolenie importowe kraju UE, do którego chcemy przywieść okaz (zezwolenia i świadectwa wystawiają organy administracyjne Konwencji Waszyngtońskiej odpowiednich państw**).

Grupa C – do tego załącznika zostały zgłoszone gatunki, które poszczególne kraje uznały, iż należy je chronić.

Na ich przywóz niezbędne jest posiadanie odpowiedniego dokumentu z kraju wywozu (takim dokumentem w zależności od gatunku i kraju wywozu może być zezwolenie eksportowe lub świadectwo reeksportu lub świadectwo pochodzenia) i wypełnienie zawiadomienia o przywozie (zgłoszenia importu) – ten dokument wypełnia osoba, która dokonuje przywozu.

Grupa D – w grupie tej umieszczono gatunki, których przywóz musi być rejestrowany. Do ich przywozu wystarczy jedynie wypełnione zawiadomienia o przywozie (zgłoszenie importu) – ten dokument wypełnia osoba, która przywozi okaz.

Wywóz okazów z Unii Europejskiej

Grupa A – aby wywieźć z terenu UE okaz z tej grupy, należy uzyskać w pierwszej kolejności zezwolenie importowe kraju do którego będzie wywożony okaz i na jego podstawie ubiegać się o zezwolenie eksportowe lub świadectwo reeksportu kraju wywozu UE (**), które musi być przedstawione organom celnym do kontroli.

Grupa B i C – do wywozu niezbędne jest przedstawienie zezwolenia eksportowego lub świadectwa reeksportu wydanego przez odpowiedni organ kraju wywozu UE (**).

Grupa D – wywóz okazów umieszczonych w grupie D **nie podlega przedmiotowym ograniczeniom.**

UWAGA – kontrola celna

- Wszystkie wymagane dokumenty wraz z okazem muszą być **przedstawione do granicznej kontroli celnej w chwili jego przywozu lub w wyznaczonych jednostkach administracyjnych organów celnych w przypadku wywozu z terenu Unii Europejskiej.**
- Jedynie **oryginały** dokumentów wraz z towarzyszącymi im odpowiednimi kopiami są honorowane przez organy celne. Przedstawienie kopii dokumentów bez oryginału (jeżeli jest wymagany) jest niezgodne z przepisami regulującymi obrót gatunkami zagrożonymi wyginięciem.
- Zgłoszenie do kontroli przywożonego okazu wraz z odpowiednimi dokumentami **może nastąpić jedynie na granicy Unii Europejskiej (przejścia graniczne, międzynarodowe porty lotnicze lub międzynarodowe porty morskie) podczas jej przekraczania.** Zgłoszenie przywiezionych okazów w urzędach wewnętrznych (oprócz wyjątków określonych w przepisach) jest niezgodne z przepisami.

UWAGA – odpowiedzialność karna

Naruszenie przepisów dotyczących przewożenia przez granicę Unii Europejskiej okazów należących do gatunków zagrożonych wyginięciem na mocy art. 128 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92 poz. 880 z późn. zm.) **jest przestępstwem**, a osoba która dokonała nielegalnego przywozu lub usiłowała dokonać nielegalnego wywozu okazu **podlega karze pozbawienia wolności do 3 miesięcy do 5 lat.**

W PRZEPISACH DOTYCZĄCYCH OCHRONY GATUNKÓW ZAGROŻONYCH WYGINIĘCIEM OKREŚLONE SĄ ODSTĘPSTWA ORAZ WYJĄTKI OD OGÓLNYCH ZASAD, ICH ZASTOSOWANIE WYMAGA SZCZEGÓŁOWEJ ANALIZY KONKRETNÝCH PRZYPADKÓW.

Szczegółowe informacje w konkretnych przypadkach można uzyskać w następujących instytucjach:

- 1. Ministerstwo Środowiska – Departament Leśnictwa, Ochrony Przyrody i Krajobrazu**
- 2. Izby Celne – koordynatorzy ds. CITES**
- 3. Ministerstwo Finansów - Departament Polityki Celnej**

(*)

[Przepisy dotyczące przewożenia przez granicę Unii Europejskiej znajdują się w:](#)

- 1) rozporządzenie Rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi,

- 2) rozporządzenie Komisji (WE) Nr 865/2006 z dnia 4 maja 2006 r. ustanawiające przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 339/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi,
- 3) rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1332/2005 z dnia 9 sierpnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 338/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi ([lista gatunków zagrożonych wyginieciem](#))

Przepisy krajowe i karne regulujące postanowienia przepisów UE

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92,poz. 880).

Organem Administracyjnym Konwencji Waszyngtońskiej w Polsce czyli organem wydającym odpowiednie dokumenty jest Ministerstwo Środowiska.

(**)

W przypadku Polski jest nim **Ministerstwo Środowiska** – Organ Administracyjny Konwencji Waszyngtońskiej.